

mgr inż. Mariusz Portalski

Towarzystwo Naukowe Płockie
Stowarzyszenie Nowoczesna i Innowacyjna Edukacja

mgr Tomasz Ogieniewski

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 11 im. Bolesława Chrobrego w Płocku
Stowarzyszenie Nowoczesna i Innowacyjna Edukacja

Seminarium doktoranckie Towarzystwa Naukowego Płockiego. Geneza, przebieg działalności i efekty

Rola nauki i edukacji w rozwoju cywilizacyjnym społeczeństw narasta od zarania ludzkości. Właśnie dzięki nim był możliwy postęp cywilizacyjny, a obecnie znaczenie nauki i edukacji wśród wszystkich dziedzin działalności ludzkiej jest tak wielkie, że mają one wśród nich pozycję najwyższą.

Zadania edukacji i nauki realizowane łącznie, z pewnością rozszerzą się w bliskiej i dalszej przyszłości. Już teraz zadania te są tak duże, że celowe jest skierowanie ich części do instytucji poza tymi, które są do tego ustawowo powołane, a więc między innymi do organizacji pozarządowych.

Pokrótko organizację pozarządową można zdefiniować jako organizację obywatelską działającą z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego i nie działającą dla osiągnięcia zysku. Organizacje pozarządowe bywają nazywane trzecim sektorem, obok sektora publicznego (władz administracji publicznej) i rynkowego (przedsiębiorców). Organizacje pozarządowe – w odróżnieniu do organów publicznych, a podobnie jak przedsiębiorcy – są prywatne i powstają z inicjatywy ich założycieli (prywatnych osób), ale – w odróżnieniu od przedsiębiorstw, a podobnie jak władze publiczne – działają w interesie publicznym, a nie prywatnym. Pojęcie organizacja pozarządowa nie jest równoznaczne z pojęciem organizacja społeczna, np.: związek zawodowy jest organizacją społeczną, ale nie jest organizacją pozarządową. Działalność organizacji pozarządowych może mieć miejsce na terenie międzynarodowym, na terenie danego kraju i wreszcie na terenie lokalnym, co jest charakterystyczne dla większości organizacji pozarządowych. Często w statutach tych organizacji są zapisy o działalności

na terenie całego kraju, o możliwości współdziałania z podobnymi organizacjami zagranicznymi, w wielu przypadkach organizacje o zasięgu krajowym tworzą oddziały lokalne lub regionalne, bo właśnie zasadnicza działalność organizacji pozarządowych ma miejsce w lokalnych społecznościach i dla tych społeczności.

Ludzie od zarania podążali w różnych kierunkach, a celem jaki im przyświecał było poprawienie sytuacji bytowej swojej jako jednostki, a później jednostki społecznej jaką jest rodzina. Kierunki uzależnione były od dostępu do wody, pożywienia, a później i pracy. W związku z tym w wielu miejscach wzrastał poziom zaludnienia, a w niektórych teren prawie pustoszał. Podobna sytuacja miała miejsce w Płocku, a przyczyną ponad dwukrotnego zwiększenia liczby mieszkańców Płocka była decyzja o wybudowaniu Mazowieckich Zakładów Rafineryjno-Petrochemicznych. Uchwała o budowie zakładu, w którym miała być przetwarzana ropa naftowa została podjęta 5.01.1959 r. przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów. Kombinat w Płocku odpowiadał potrzebom kraju związanym z transformacją gospodarczą, związaną m.in. z szybko wzrastającym zapotrzebowaniem na produkty ropopochodne (benzyna i inne) w związku z przewidywanym zwiększeniem liczby samochodów. Zakład był zbudowany od podstaw. Powstanie zakładu wiązało się z rozwojem kadry technicznej i administracyjnej. Wraz z budową Kombinaturozwijano potrzebną infrastrukturę oraz sieć zakładów przemysłowych współpracujących z Kombinatem. Zakład rozrastał się, jego rozrost był związany z potrzebami kraju. Zmiany zachodziły również w sferze organizacyjno-prawnej. Płocki Kombinat działał do 1992 r. jako przedsiębiorstwo państwowe o nazwie Mazowieckie Zakłady Rafineryjno-Petrochemiczne w Płocku. W latach 1992–2000 po strukturalnej prywatyzacji funkcjonował jako Petrochemia Płock S.A. W 2000 r. wskutek fuzji z Centralą Produktów Naftowych, kombinat i inne mniejsze zakłady weszły w skład dużego, o randze światowej koncernu PKN ORLEN S.A. Równolegle rozwijała się Fabryka Maszyn Żniwnych, monopolista w produkcji kombajnów zbożowych, ostatnio po przekształceniach własnościowych z nazwą CNH Industrie funkcjonująca w ramach światowego koncernu FIAT. Jest to drugie co do wielkości przedsiębiorstwo w Płocku.

Dla realizacji większości zadań budowlanych utworzono przedsiębiorstwo Petrobudowa zatrudniające w pewnych okresach około 10 tysięcy pracowników. Powstały również inne specjalistyczne przedsiębiorstwa branży budowlanej jak Izokor, Instal, Naftoremont i inne. Zwiększały swój obszar działalności przedsiębiorstwa i instytucje istniejące przed 1959 r., a ich wzrost był konieczny z racji zwiększenia liczby i zakresu zadań.

Rozwój miasta wymagał wykształcenia bardzo licznych kadr na poziomie robotniczym i średnim, ale także na poziomie wyższym. Z kadrami robotników i techników poradzono sobie przez rozwój i powołanie nowych szkół zawodowych, również przyzakładowych. Jak zbadał prof. Mikołaj Kozakiewicz w latach 1960–1968 zwiększyła się w Płocku liczba uczniów szkół zawodowych z 2436 w roku 1960 do 8892 w roku 1968. Zatem został zapewniony popyt płockiej gospodarki na kadry poniżej wykształcenia wyższego. Te z kolei w szerszym rozmiarze zapewniały dużą część potrzeb kadrowych przez promocję od 1971 r. inżynierów Filii Politechniki Warszawskiej.

Utworzenie w 1967 r. Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku istotnie wpłynęło na rozszerzenie działalności naukowej TNP, doc. dr inż. Edward Kowalczyk, pierwszy kierownik Filii został wiceprezesem zarządu TNP i to on nadawał pewien ton konferencjom i publikacjom najczęściej wydawanym w „Notatkach Płockich” TNP. Wraz z utworzeniem i rozwojem Filii rozpoczęto w niej badania naukowe skierowane głównie na uzyskanie przez pracowników stopnia doktora, przede wszystkim w dyscyplinach technicznych. Natomiast tylko pojedynczy badacze spoza Politechniki mogli się wykazać posiadaniem stopnia doktora. Tę lukę dostrzegł prof. Antoni Rajkiewicz, wówczas profesor Uniwersytetu Warszawskiego, który to udokumentował m.in. swoimi badaniami struktury kadr kwalifikowanych w Płocku i subregionie. I Jemu zawdzięczamy przygotowanie i powołanie Seminarium Doktoranckiego w strukturze Towarzystwa Naukowego Płockiego. Celem działalności Seminarium Doktoranckiego było przybliżenie możliwości realizacji badań naukowych zorientowanych głównie na uzyskanie stopnia doktora osobom spoza Politechniki, którzy widzieli potrzebę takiej realizacji, rozwoju swojej wiedzy i osobowości. Ponieważ działalność ta rozpoczynała się w ramach szerszej działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego jako organizacji pozarządowej i charakter seminarium był niekomercyjny i niedotowany przez państwo, instytucję Seminarium Doktoranckiego należy uznać jako modelową jednostkę społecznego ruchu naukowego. Społeczny ruch naukowy to możliwość podnoszenia kwalifikacji, zwiększania swoich umiejętności, rozbudowywania zasobu wiedzy z różnych dziedzin. Fakt, że prof. Rajkiewicz i jego następcy, profesorowie prowadzący Seminarium nie pobierali wynagrodzenia, nie było też odpłatności seminarzystów za przeprowadzone zajęcia, podkreśla naszą tezę o działalności Seminarium Doktoranckiego TNP jako modelowej jednostki społecznego ruchu naukowego.

Działalność seminarium naukowego była pewną kontynuacją badań prowadzonych wcześniej na terenie Płocka. Wraz z rozpoczęciem budowy kombinatu rafinerijno-petrochemicznego badania naukowe dotyczące przemian

cywilizacyjnych Płocka i subregionu płockiego prowadzili w ramach Komitetu Badań Rejonów Przemysłowych Polskiej Akademii Nauk m.in. tacy uczeni jak: prof. Antoni Rajkiewicz (kadry), prof. Mikołaj Kozakiewicz (szkolnictwo w Płocku), prof. Zbigniew Kwieciński (środowisko wiejskie bliskie Płocka) we wczesnym etapie swoich karier naukowych. Zapewne te działania silnie wzmocnione przez rozpoczęcie działalności naukowo-badawczej powstałej w 1967 r. Filii Politechniki Warszawskiej pozwoliły na istotne rozszerzenie funkcji naukowej TNP i wraz z tym działalności Seminarium Doktoranckiego.

Seminarium Doktoranckie zostało powołane 16 lipca 1970 r., w roku obchodów 150-lecia działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego. Na spotkaniu inauguracyjnym oprócz twórcy Seminarium prof. Antoniego Rajkiewicza obecni byli prezes TNP Jakub Chojnacki, prof. Zygmunt Rybicki rektor Uniwersytetu Warszawskiego, prof. Klemens Szaniawski dziekan Wydziału Nauk Społecznych i kandydaci do ww. Seminarium. Seminarium funkcjonowało na podstawie regulaminu napisanego, z uwzględnieniem doświadczeń akademickich Uniwersytetu Warszawskiego, potrzeb lokalowych TNP i samych seminarzystów. W regulaminie opisano warunki uczestnictwa, częstotliwość organizacji posiedzeń, zadania ze strony TNP.

Warunkiem uczestnictwa w Seminarium było posiadanie stopnia zawodowego magistra, posiadanie publikacji naukowych i popularnonaukowych lub chęć ich tworzenia, zamiłowanie do nauki. Seminarium zostało zorganizowane w formie comiesięcznych posiedzeń stacjonarnych. Seminarzyści mogli spotykać się ze specjalistami różnych dziedzin w zależności od tematyki pracy. Zajęcia organizowano w formie konsultacji, konwersatoriów grupowych i indywidualnych. W czasie seminarium uczestnicy otrzymywali informacje na temat niezbędnej literatury, sposobów przeglądania literatury pod kątem badanego zagadnienia, zagadnienia związane z metodologią badań. Uczestnicy seminarium zgodnie z ustaleniem poczynionym w regulaminie Seminarium spotykali się regularnie, omawiali kolejne etapy swoich prac, opisywali założenia metodologiczne swoich badań, a także poznawali warsztat naukowy.

Najważniejszym elementem działalności Seminarium Doktoranckiego było prowadzenie zajęć wykładowych i dyskusyjnych przez kolejnych kierowników Seminarium, którzy jeśli sami nie byli promotorami prac doktorskich, pomagali w znalezieniu promotora właściwego dla danej dyscypliny naukowej, a często także rady naukowej upoważnionej do nadawania stopni doktora. Pierwszym i długoletnim kierownikiem Seminarium był prof. Antoni Rajkiewicz. Funkcję pełnił do 2000 r. W czasie pracy kierowniczej w Seminarium 17 osób uzyskało stopień doktora. Kolejnym kierownikiem

Seminarium Doktoranckiego był prof. dr hab. Mirosław Krajewski, a liczba uzyskanych doktoratów wyniosła 10. Od 2009 r. kierownictwo Seminarium objęli ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski i prof. dr hab. Daniela Żuk. Do końca 2015 r. 8 osób uzyskało tytuł doktora. Łącznie od początku założenia Seminarium Doktoranckiego do końca 2017 r. stopień doktora uzyskało 37 osób. Od 2018 r. w związku ze zmianami ustawowymi Seminarium Doktoranckie zostało przekształcone w proseminarium prowadzone przez wiceprezesa Zarządu TNP ks. prof. Daniela Brzezińskiego.

Wśród seminarzystów Seminarium byli członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego i osoby chcące rozwijać się naukowo.

Jednym z głównych efektów Seminarium Doktoranckiego przy Towarzystwie Naukowym Płockim była możliwość rozwoju naukowego osób z regionu płockiego i włocławskiego poza tego rodzaju działalnością w ramach lokalnych uczelni. Osoby takie nie musiały być pracownikami naukowymi, pracować w uczelni, prowadzić zajęć ze studentami. Seminarium w TNP było szansą dla ludzi pracujących w różnych zakładach. Po godzinach pracy, w czasie wolnym mogli oni oddawać się pasji doskonalenia naukowego, pogłębiać wiedzę z interesującej człowieka dziedziny. Ten efekt wydaje się być najważniejszym, aczkolwiek trudnym do oszacowania. Wymiernym efektem działalności Seminarium Doktoranckiego było przygotowanie pod kierunkiem profesorów prowadzących Seminarium dysertacji doktorskich obronionych później przed radami naukowymi posiadającymi właściwe kompetencje do oceny dysertacji i przyznania stopni.

Zdobywanie stopni naukowych poza uczelnią dawało szersze możliwości, gdyż można było wybrać dziedzinę bez konieczności odpowiedzi na profil szkoły, zapotrzebowanie szkoły, zasób kadry dydaktycznej. Z Towarzystwem Naukowym Płockim i Seminarium mogli współpracować naukowcy z różnych uczelni.

Dysertacje doktorskie dotyczyły płockiego środowiska społecznego, rozwoju Płocka pod wpływem budowy i rozwoju kombinatu rafineryjno-petrochemicznego, ruchu w życiu społecznym i gospodarczym, prasy płockiej, polskiej pomocy społecznej, dziejom i funkcjom Biblioteki TNP, martyrologii Żydów płockich, redystrybucyjnej roli podatków, odbudowy i rozwoju szkolnictwa we Włocławku i wielu innych.

Seminarium funkcjonujące w Płocku ułatwiało seminarzystom dostęp do Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego im. Zielińskich, w której było dużo pozycji książkowych, opracowań poświęconych regionowi. Bardzo bogata w zbiory biblioteka dawała doktorantom wiele możliwości wykorzystania materiałów odpowiednich dla celów własnej pracy naukowej.

Tabela 1. Stopnie naukowe doktora uzyskane w latach 1970–2000
(na podstawie opracowań Z. Kruszewskiego, D. Żuk i sprawozdań TNP)

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Temat rozprawy doktorskiej	Promotor	Data obrony
1.	mgr Jan Kowalewski	Płockie środowiska społeczne w latach 1939–1945	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	09.10.1973
2.	mgr Jakub Chojnacki	Rozwój Płocka pod wpływem budowy Mazowieckich Zakładów Rafineryjno-Petrochemicznych	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	20.05.1978
3.	mgr Jerzy Księżopolski	Wychowanie ekonomiczne w procesie kształcenia techników	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	18.11.1978
4.	mgr Jerzy Stefański	Społeczno-ekonomiczne czynniki rozwoju przemysłu maszyn rolniczych w Płocku i jego rozwój z miastem (1870–1970)	prof. dr hab. Marian Frank	18.12.1978
5.	mgr Andrzej Papierowski	Ruch społeczny w życiu gospodarczym i społecznym Płocka w latach 1869–1939	prof. dr hab. Tadeusz Kowalak	3.12.1979
6.	mgr Bolesław Witkowski	Społeczne procesy rozwoju Mazowieckich Zakładów Rafineryjno-Petrochemicznych w Płocku	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	27.05.1980
7.	mgr Marcin Kamiński	Faustyn Piasek – życie i twórczość	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	27.05.1980
8.	mgr Andrzej Stelmaszewski	Preferencje indywidualne w spółdzielczym systemie budownictwa mieszkaniowego w spółdzielni mieszkaniowej woj. płockiego	prof. dr hab. Edward Kuminek	10.10.1982
9.	mgr Mirosław Krajewski	Ziemia Dobrzyńska w latach 1939–1945, polityka okupanta, ruch oporu	prof. dr hab. Tadeusz Kowalak	06.06.1984
10.	mgr Marian Sołtysiak	Muzeum Mazowieckie w Płocku i jego funkcje społeczne	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	10.07.1985
11.	mgr Wiesław Koński	Prasa płocka w latach 1945–1981	prof. dr hab. Alina Słomkowska	21.06.1990
12.	mgr Anna Stogowska	Dzieje i funkcje Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego	prof. dr hab. Witold Stankiewicz	11.07.1990
13.	mgr Eleonora Dąbrowska	Uczestnictwo załóg w zarządzaniu przedsiębiorstwami na	prof. dr hab. Helena Strzezińska	30.05.1991

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Temat rozprawy doktorskiej	Promotor	Data obrony
		przykładzie Mazowieckich Zakładów Rafineryjno-Mazowieckich w Płocku		
14.	mgr Jan Przedpełski	Martyrologia i heroizm Żydów płockich w latach drugiej wojny światowej	prof. dr hab. Jerzy Tomaszewski	12.07.1991
15.	mgr Anna Schulz	Adaptacja a proces pracy na podstawie absolwentów zespołu Szkół Chemicznych Mazowieckich Zakładów Rafineryjno-Petrochemicznych w Płocku	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	25.06.1991
16.	mgr Stanisław Kunikowski	Rola i funkcje towarzystw ogólnych w Polsce	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	18.06.1997
17.	mgr Andrzej Milczarek	Polska pomoc społeczna. Doświadczenia historyczne i wyzwania współczesności	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	19.04.2000

Tabela 2. Stopnie naukowe doktora uzyskane w latach 2000–2009

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Temat rozprawy doktorskiej	Promotor	Data obrony
1.	mgr Stanisław Giziński	Pożarnictwo Pomorza Nadwiślańskiego w latach 1918–1938	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	30.01.2001 UMK w Toruniu
2.	mgr Henryka Piekarska	Redystrybucyjna rola podatku od dochodów osobistych	prof. dr hab. Antoni Rajkiewicz	13.06.2001 Uniwersytet Warszawski
3.	mgr Marek Wojtkowski	Kujawy Wschodnie w dobie walk narodowo-wyzwolenczych w latach 1798–1918	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	26.02.2002 UMK w Toruniu
4.	mgr Violetta Kamińska	Mesjanizm i neomesjanizm polski	prof. dr hab. Marek Jakubowski	13.11.2003 UMK w Toruniu
5.	mgr Zofia Kuźniewska	Rozgraniczenie pomiędzy diecezją płocką a włocławską na przestrzeni dziejów	ks. prof. dr hab. Witold Kujawski	26.04.2004 Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego
6.	mgr Barbara Moraczewska	Odbudowa i rozwój szkolnictwa Miasta Włocławka w latach 1945–1975	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	4.04.2004 Akademia Bydgoska

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Temat rozprawy doktorskiej	Promotor	Data obrony
7.	mgr Krystyna Grzesiak	Relacje państwo-Kościół katolicki na terenie diecezji włocławskiej w latach 1945–1989	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	17.05.2005 Akademia Bydgoska
8.	mgr Andrzej Dwojnych	Przeptyw idei pomiędzy Kościołem a formacją endecką na obszarze diecezji płockiej w latach 1898–1939	prof. dr hab. Bogumił Grott	11.12.2006 Uniwersytet Jagielloński
9.	mgr inż. Jerzy Janczewski	Wiedza w rozwoju przedsiębiorczości w małych zakładach samochodowych.	prof. dr hab. inż. Mirosław Włodarczyk	12.11.2007 SGH Warszawa
10.	mgr inż. Władysław Skrzypek	Wpływ zmian społeczno-ekonomicznych transformacji 1989–2002 na rozwój Włocławka	prof. dr hab. Włodzimierz Anioł	9.12.2009 Uniwersytet Warszawski

Tabela 3. Stopnie naukowe doktora uzyskane w latach 2009–2019

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Temat rozprawy doktorskiej	Promotor	Data obrony
1.	mgr Elżbieta Szubska-Bieron	Płock w latach 1939–1945 na łamach niemieckiej prasy lokalnej	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	23.11.2010 Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
2.	mgr Dorota Sobiech	Działalność organizacji stowarzyszeń sportowych na Ziemi Dobrzyńskiej w latach 1918–1939	ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski	23.01.2012 Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego
3.	mgr Grzegorz Wąsiewski	Wpływ towarzystw naukowych na budowanie kapitału intelektualnego środowiska lokalnego na przykładzie Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Sierpcu	ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski	23.01.2012 Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego
4.	mgr Andrzej Kansy	„Notatki Płockie” – czasopismo Towarzystwa Naukowego Płockiego (1956–2011). Studium politologiczno-historyczne	prof. dr hab. Marek Jabłonowski	27.06.2012 Uniwersytet Warszawski

Lp.	Imię i nazwisko doktoranta	Temat rozprawy doktorskiej	Promotor	Data obrony
5	mgr Alina Klocek	Płocki kompleks rafineryjno-petrochemiczny w latach 1959–2000 i jego wpływ na rozwój miasta i regionu	prof. dr hab. Mirosław Krajewski	22.10.2013 Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
6.	mgr Monika Jarzębska	Opodatkowanie dochodów niejawnych w Polsce	dr hab. Agnieszka Alińska, prof. SGH	8.12.2014 SGH
7.	mgr Grażyna Szumlicka-Rychlik	Płockie nekropolie do końca XX wieku	ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski	22.04.20015 Uniwersytet Kardynała Wyszyńskiego
8.	mgr Krzysztof Kłodawski	Ewangelicy w województwie/guberni Płockiej w latach 1815–1914	prof. dr hab. Tadeusz Senge	6.11.2015 Uniwersytet Gdański
9.	mgr Waldemar Podel	Samorząd gminny w strukturze politycznej III RP na przykładzie Płocka	prof. dr hab. Jacek Zieliński	6.03.2017
10.	mgr Piotr Grysztanowicz	Proces urbanizacji i zmian nazewnictwa ulic Płocka w latach 1237–2017	prof. dr hab. Leszek Zygnier	6.09.2019

Liczba uzyskanych stopni doktora w ramach Seminarium Doktoranckiego TNP była znacznie większa od takiej uzyskiwanych przez pracowników zarówno Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, jak i Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej (obecnie Mazowiecka Uczelnia Publiczna w Płocku). Większa była jedynie liczba nadawanych stopni doktora pracownikom Filii Politechniki Warszawskiej, ale tu ok. 140 dysertacji było realizowanych zupełnie w innych warunkach organizacyjnych, finansowych, kadry profesorskiej itp. Ponadto Filia Politechniki Warszawskiej od 1992 r. miała uprawnienia do nadawania przez jej Radę Wydziału Budownictwa, Mechaniki i Petrochemii stopni doktora w dyscyplinie budownictwo oraz mechanika i eksploatacja maszyn. Te porównania wskazują, jak ważna była działalność naukowa Seminarium Doktoranckiego, gdzie po uzyskaniu stopnia doktora, a czasem później stopnia doktora habilitowanego byli seminarzyści Seminarium Doktoranckiego skutecznie zasilali zasoby kadrowe płockich, włocławskich i innych uczelni.

Seminarium Doktoranckie, jego działalność i efekty były cenione przez zarząd i członków wielu towarzystw naukowych w całej Polsce. Przykładem

zainteresowania Seminarium i jego organizacją niech będzie chociażby prośba zarządów towarzystw gdańskiego i poznańskiego o przybliżenie zasady, formy, organizacji Seminarium Doktoranckiego TNP skierowana do ówczesnego sekretarza Seminarium podczas obchodów 190-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego w 2010 r. Należy życzyć sobie, żeby takie instytucje społecznego ruchu naukowego nie tylko w Płocku mogły kontynuować i rozwijać swoją działalność, mimo piętrzących się niewątpliwie trudności, głównie formalnych. A pełnią one ważną rolę zarówno dla realizacji zadań edukacyjnych, naukowych i popularyzatorskich, jak i przyspieszenia tworzenia społeczeństwa obywatelskiego jakże potrzebnego naszemu krajowi.

Źródła i literatura

1. Listy obecności seminarzystów.
2. Protokoły posiedzeń Seminarium Doktoranckiego.
3. Sprawozdania z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego.
4. Klocek A., *Płocka Rafineria i Petrochemia w latach 1951–2000*, monografia, Płock 2010.
5. Kozakiewicz M., *Kariery płockie. Szkolnictwo a przemysłowanie*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1971.
6. Kowalewski Z., *Rozmieszczenie przestrzenne inteligencji z wyższym wykształceniem w Polsce*, w: PAN KPZK, Biuletyn, z. 39.
7. Rajkiewicz A., *Ludność Płocka, jej aktywność zawodowa i wykształcenie*, Towarzystwo Naukowe Płockie, Płock 1970.
8. Rajkiewicz A., *Seminarium Doktoranckie w Płocku*, „Notatki Płockie” 1970, nr 4/58, 17–19.
9. Portalski M., *20 lat działalności Ośrodka Naukowo-Dydaktycznego Politechniki Warszawskiej w Płocku*, Politechnika Warszawska, Płock 1987.
10. Portalski M., *Dwusetne posiedzenie seminarium doktoranckiego TNP*, „Notatki Płockie” 2001, nr 3/188, s. 51–52.
11. Żuk D., *45 lat Seminarium Doktoranckiego TNP*, „Notatki Płockie” 2016, nr 1/248, 37–45.
12. Kruszewski Z.P., *Towarzystwo Naukowe Płockie – podmiot życia publicznego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.
13. Kruszewski Z.P., *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018.
14. Kruszewski Z.P., *Towarzystwa Naukowe – niedoceniane organizacje*, Płock 2020.

Streszczenie

W obliczu rosnących zadań nauki traktowanych priorytetowo ważną rolę do spełnienia mają organizacje pozarządowe. W niniejszym opracowaniu autorzy ukazują fragment tej działalności na przykładzie wybranej organizacji realizującej swoje zadania na terenie Płocka i okolic. Taką organizacją jest Towarzystwo Naukowe Płockie, w ramach którego od 1970 r. działa Seminarium Doktoranckie. Niniejsza publikacja została zredagowana przez dwóch seminarzystów, z których jeden jest słuchaczem Seminarium Doktoranckiego TNP od ponad 35 lat, zatem oprócz tradycyjnych badań tej instytucji, czyli analiz piśmiennictwa i analizy dokumentów można było wykorzystać technikę obserwacji uczestniczącej.